

Lesgeven in het Studiehuis

Wiel Vleugeliers & Henk Zijlstra (red.): *Lesgeven in het Studiehuis*. Leuven/Apeldoorn: Garant, 1998 (*Studiehuis*-serie nr. 5), 215 p., 690 BEF (ISBN 90-5350-765-5).

Op een ogenblik (september 1998) waarop heel wat scholen in Nederland definitief startten met de invoering van de *Studiehuis*-omgeving (profielen, examenprogramma's, studielastbenadering in plaats van lessentabellen, enz.) ventileren een aantal schoolleiders, docenten en nascholers hun ervaringen uit de voorbije voorbereidende experimenteerfase, die het hele voorafgaande decennium omspannt. Met hun hier gebundelde bijdragen willen de auteurs komaf maken met de volgens hen foutieve beeldvorming rond het *Studiehuis*. Dat verdient immers noch het etiket van alleenzigmakend utopisch paradijs waar alles vanzelf gaat nu leerlingen zelfstandigheid en verantwoordelijkheid toegekend is, noch dat van "het einde van de beschaving waarin leerlingen geen les meer krijgen en maar wat rondhangen" (p. 7). Tegelijk betreuren ze het achterwege blijven van een aantal (nochtans uitgewerkt klaarliggende) maatregelen vanwege de overheid, waardoor "de ontwikkeling van het echte (sic) *Studiehuis* in ernstige mate belemmerd [wordt]" (p. 8).

In acht bijdragenclusters, elk op hun beurt bestaande uit drie tot vijf soms erg praktisch gerichte artikels, wordt ingegaan op zowel een aantal vakoverschrijdende schoolaspecten (profielen, schoolorganisatie, leerlingcoaching, studie- en beroepsoriëntering, vormingsgerichtheid) als op vakkengebonden implicaties van de hervorming van de Tweede Fase (talen, natuurwe-

tenschappelijke vakken en gammavakken). Voor wie de worsteling met de terreinimplicaties van de o.a. in de inleiding tot deze recensiereeks vervatte principiële uitgangspunten van het *Studiehuis* belangwekkend lijkt (en dat is ze m.i. beslist!) is de lectuur van de aan het mesoniveau refererende bijdragen een must. Met naam en toenaam worden de (veelal erg praktische!) problemen geschetst waarmee schoolleiders af te rekenen kregen bij het implementeren van de *Studiehuis*-principes. Bijna overal vinden we als al dan niet expliciet verwoorde slot-som dat de geleverde inspanningen weliswaar nog niet tot een eindresultaat hebben geleid, maar dat ze beslist de moeite waard waren als voorstudie van de institutionalisering van het hele concept (die sinds 1 september 1999 jl. met de veralgemeende invoering in alle secundaire scholen van Nederland een feit is).

Omdat een volledige bespreking van de bijdragen het bestek van deze pagina's zou overschrijden, beperk ik me in dit *Vonk*-gezelschap tot enkele bedenkingen aangaande bijdragenreeks 6 over *Talen in de Tweede Fase* (p. 115-136). Via twee praktijkdossiers (een in verband met leesdosierexperimenten, een ander met betrekking tot gericht schrijven Nederlands) krijgen we een goed beeld van wat we ons onder de vernieuwing van de Tweede Fase (de bovenbouw van het voortgezet onderwijs) kunnen/moeten voorstellen.

Opvallend is om te beginnen het grote zwaartepuntparallelisme tussen het vreemdetalenonderwijs en het onderwijs Nederlands, zowel qua stroomlijning van de vakprogramma's als inzake de aandacht voor algemene vaardigheden. Vooral op dit laatste gebied is de *Studiehuis*-gedachte prominent: zelfstandig werken en leren, gebruik van ICT-media en -verwerkingstechnieken, dossierwerk voor bij voorkeur vakoverstijgende taken. Bijkomende (maar hoege-naamd geen bijkomstige!) vaststelling: het veelvuldig terugvallen op wetenschappelijk onderbouwde maar/en naar de dagelijkse praktijk vertaalde ondersteuning in de vorm van instrumenten, in-trainingsinitiatieven e.d.m. door het hele onderwijsveld in zijn ruime betekenis (met inbegrip van de randactoren zoals de educatieve uitgeverij). Met andere woorden: hier wordt een concept geïntroduceerd waaraan in alle geledingen van de onderwijswereld gesleuteld is – wat de kans op slagen alvast geen slechte dienst kan bewijzen.

In hun verslag over de praktijkervaringen bij het uitvoeren van een vakoverstijgend leesdossierproject op het Amstelveen College leggen beide auteurs (Hans Muller en Michel Krockert) vooral de nadruk op de bijna mentaliteitsgerichte problemen die

opdoken nu de leerlingen geacht werden af te stappen van hun leeslijstgewoonten en over te gaan tot een leesdossieraanpak. Tevens bleek de nood aan een voldoende gevoede databank, waaruit de leerlingen hun gegevens moeten kunnen putten. Belangrijk gesignaleerd (maar onvoldoende diepgaand behandeld) probleem: de houding die men als begeleidend leerkracht moet aannemen inzake fraudebestrijding; auteurs bevelen meer creativiteit aan bij het bedenken van steeds nieuwe thema's, aangezien het blijven steken in steeds weer dezelfde 'voorgebakken' thema's de weg tot onoorbaar (net)plagiaat wagenwijd openzet.

Interessant ten slotte zijn de (erg praktijkgericht!) bedenkingen in het deelhoofdstuk *Gericht schrijven bij Nederlands en het profielwerkstuk* waarin auteur Karin Bos ingaat op de link tussen de in het vak Nederlands aangeleerde vaardigheid (gericht schrijven) en de implementering daarvan bij het opmaken van een (vakoverschrijdend) 'profielwerkstuk' (waarvan onze huidige eindwerken zo'n beetje de voorlopers zijn). Dit deelhoofdstuk wordt afgesloten met concrete richtlijnen (aan de leerlingen) bij het samenstellen van een voorbereidende informatiemap.